

Jaarverslag 2020

juni 2021

COLOFON

Jaarverslag 2020
Natuur en Milieufederatie Groningen

Bankastraat 77
9715 CJ Groningen

050 313 0800
info@nmfgroningen.nl
www.nmfgroningen.nl

*De Natuur en Milieufederatie Groningen wordt financieel
ondersteund door de Nationale Postcode Loterij.*

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	4
2. Algemeen	5
3. Ondersteuning en Ontwikkeling Netwerk	6
3.1 Klimaat en Energie	6
3.2 Ecologie en Milieu	7
3.3 Duurzaam leven.....	7
4. Beleidsbeïnvloeding en belangenbehartiging.....	9
4.1 Klimaat en Energie	9
4.2 Ecologie en Mlieu	9
4.3 Duurzaam leven.....	12
5. Pionieren en Projecten	13
5.1. Klimaat en Energie	13
5.2 Ecologie en Mlieu	15
5.3. Duurzaam leven.....	17
6. Campagnes en Communicatie.....	19
7. Juridische ondersteuning en procedures.....	21
8. Ontwikkeling organisatie.....	22
8.1 Personeel	22
8.2 Interne organisatie en administratie	23
8.3 Vrijwilligersbeleid.....	24
8.4 Governance.....	24
8.5 Samenwerking met andere organisaties	24
8.6 Integriteit	25
8.7 CBF	25
8.8 Overige gegevens	25
9. Financieel verslag	27
9.1 Financiën	27
9.2 Balans per 31 december 2020	29
9.3 Staat van baten en lasten over 2020	30
9.4 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva.....	31
9.5 Begroting 2021	32
9.6 Beleid bezoldiging directeur-bestuurder	33

1. Voorwoord

Het achterliggende jaar 2020 is met recht een bijzonder jaar te noemen. Als gevolg van de corona crisis zijn zaken onvoorzienbaar anders gelopen dan gepland. Daarom is het goed om vast te stellen dat, ondanks de onzekerheden en bedreigingen voor de voortgang, het is gelukt om het jaar succesvol en financieel positief af te ronden.

2020 zou het jaar worden waarin een start zou worden gemaakt met het nieuwe meerjarenprogramma. Al snel in het jaar noopte de corona crisis om de focus te verleggen naar continuïteit van de organisatie. Thematisch accentverschuivingen en investeringen als uitwerking van het Meerjarenprogramma 2020-2023 werden uitgesteld. Dit betekende bijvoorbeeld dat een extra medewerker met als aandachtsgebied ruimtelijke ordening en klimaatadaptatie niet werd aangetrokken.

In de loop van 2020 heeft de NMG bewezen ook in moeilijke omstandigheden haar rol te kunnen vervullen. Daarbij moet wel worden aangetekend dat de effectiviteit en de impact wel onder druk kwamen te staan. Als netwerkorganisatie ervaren we ook dagelijks de beperking van het ontbreken van de fysieke ontmoeting. Het is aan de flexibiliteit en inzet van alle medewerkers, maar ook van onze netwerkpartners te danken dat we in 2020 toch nog veel hebben kunnen bereiken.

Een paar highlights op een rij:

- Op 26 mei 2020 heeft de NMG, mede namens een brede coalitie van dertien partijen (natuurorganisaties, agrarische organisaties en kennisinstellingen) het Manifest "Naar een rijk platteland" aan gedeputeerde Staghoutier aangeboden. Dit manifest bevat een Groninger uitwerking van het Deltaplan Biodiversiteit
- In het voorjaar van 2020 is het programma "Donkerte van de Wadden" van start gegaan. Dit project, dat mede gefinancierd wordt door het Waddenfonds, is een samenwerking van de drie Natuur en Milieufederaties verbonden aan het Waddengebied, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de Rijksuniversiteit Groningen. Dit meerjarige programma moet enerzijds de duisternis in en rond het Waddengebied bevorderen, maar anderzijds ook de beleving hiervan meer onder de aandacht brengen.
- Op 18 juni 2020 hebben 8 groene organisaties samen met de gemeente Groningen het manifest "Groningen Groen!" ondertekend. Met dit tien punten manifest wordt de ambitie uitgesproken om gezamenlijk de natuur in en rond de gemeente Groningen te versterken. De totstandkoming hiervan is gecoördineerd door de NMG.
- Op 31 augustus 2020 heeft het bestuur van het Nationaal Programma Groningen besloten het Programma Energie Participatie – een gezamenlijk initiatief van de NMG samen met Groninger Energie Koepel en Grunneger Power – met een bedrag van € 5 miljoen voor tien jaar te ondersteunen. Het totale programma zal minimaal € 10 miljoen bedragen

Helaas staat hier tegenover dat er ook een heleboel dingen geen doorgang hebben kunnen vinden. Dit betrof vooral fysieke bijeenkomsten zoals bijvoorbeeld ons geplande symposium over "De slag om de ruimte", onze jaarlijkse vrijwilligers dag "Gronings Groen" en het jaarlijkse Appelfeest. Ook de vele informele en formele ontmoetingen bleven helaas achterwege. Dat heeft het werken weliswaar bemoeilijkt, maar desondanks hebben toch nog veel kunnen bereiken.

Naar mate we in de loop van 2020 meer zicht hadden op de impact van de corona crisis hebben we aan het eind van 2020 de focus weer verlegd naar de intensivering en investeringen ten behoeve van het Meerjarenprogramma 2020-2023. De uitvoering is dus deels vertraagd, maar hebben inmiddels wel hun beslag gekregen.

Inmiddels zien we, met hopelijk het eind van de coronacrisis in zicht, weer veel perspectief om onze ambities waar te maken.

Jan-Willem Lobeek
juni 2020

2. Algemeen

Missie

Een biodivers, klimaatbestendig en circulair Groningen, nu en in de toekomst. Dat is waar de NMG voor staat. Om dat te bereiken werken wij iedere dag samen met inwoners, kleine en grote maatschappelijke organisaties, bedrijven en overheden. We verbinden partijen met elkaar, reiken innovatieve oplossingen aan en oefenen vanuit de inhoud invloed uit op de maatschappelijke ontwikkelingen.

Kernwaarden

- **Maatschappelijk betrokken:** midden in de maatschappij en door middel van samenwerking gericht op het maatschappelijk belang;
- **Constructief:** werkwijze gebaseerd op feiten en gericht op dialoog en samenwerking;
- **Eigenwijs:** opvattingen op basis van de feiten en eigen kennisontwikkeling, ook als deze tegen de heersende publieke tendens ingaan.

Visie

Voor een volhoudbaar bestaan van mens en natuur zijn er op de middellange termijn drie grote kernopgaven in Groningen:

1. Het tegengaan van klimaatverandering en de gevolgen hiervan.
2. Het oplossen van de biodiversiteitscrisis.
3. Een circulair gebruik van grondstoffen.

Om deze opgaven te voltooien zijn fundamentele keuzes nodig, die zullen leiden tot een transitie in de samenleving. De NMG wil aanjager zijn van deze transitie en ziet het als haar taak hiervoor draagvlak en een gevoel van urgentie te creëren met en voor al onze samenwerkingspartners.

Als gevolg van deze opgaven zal de schaarse ruimte in Groningen nog schaarser worden. We kiezen bij de ontwikkeling van het landschap voor prioriteit voor onze drie doelen (op het vlak van klimaat, biodiversiteit en grondstoffen) en streven daarbij waar mogelijk naar het behoud van de belangrijke cultuurhistorische waarden, het Gronings karakter en de leefbaarheid.

We werken vanuit onze kernwaarden (maatschappelijk betrokken, constructief en eigenwijs) en door te agenderen, te pionieren, de juiste randvoorwaarden te creëren en uiteindelijk door te verankeren. Met ons werk zorgen we ervoor dat duurzaam denken en doen een volwaardige plek krijgt bij iedereen. Ons uitgangspunt is dat iedereen in staat wordt gesteld invloed uit te oefenen op zijn directe omgeving. Dit alles onder het motto: Samen voor een mooi en duurzaam Groningen

Onze aanpak

Om onze doelen te bereiken zetten we in op een aantal soorten activiteiten:

- **Ondersteuning & Ontwikkeling Netwerk:** het versterken van het maatschappelijk middenveld en onze achterban dat zich inzet voor een duurzame samenleving
- **Beleidsbeïnvloeding en Belangenbehartiging:** het aanjagen van duurzaam overheidsbeleid en het versnellen van een duurzame bedrijfsvoering op onze kernopgaven
- **Pionieren en Projectontwikkeling:** het ontwikkelen en aanjagen van pioniersprojecten. Voor een groot deel voeren we onder eigen vlag en/of in samenwerking met anderen projecten uit.
- **Juridische ondersteuning:** veel beleidsprocessen en formele besluiten kennen een juridische kant. Om ons netwerk hierin te faciliteren bieden wij juridische ondersteuning. In het uiterste geval voeren wij zelf juridische procedures.
- **Campagnes & Communicatie:** onze primaire focus ligt op de inhoud.. Maar vervolgens is het van eminent belang dat onze visies en standpunten goed gecommuniceerd worden. Dat doen we NMG-breed, maar ook binnen de thema's.

Voor onze drie kernopgaven hebben we een Theory of Change (ToC) opgesteld. Hierin wordt beschreven welke **activiteit** we uitvoeren, welke **output** die moet opleveren, welk **effect** dat geeft en tot slot welke **impact** we daarmee realiseren. Om de impact van onze activiteiten te meten voeren we jaarlijks een onderzoek uit. In dit onderzoek wordt gekeken naar de meetbare resultaten en effecten van onze activiteiten. Deze resultaten vindt u deels ook terug in dit jaarverslag.

3. Ondersteuning en Ontwikkeling Netwerk

Ons netwerk en onze achterban zijn een belangrijke basis voor de Natuur en Milieufederatie Groningen. Een goede verbinding en interactie hiermee is essentieel. Vandaar dat wij in ons Meerjarenprogramma en Werkplan 2020 hiervoor een belangrijke plek hebben ingeruimd.

Zowel NMG-breed als op de verschillende thema's hebben we een viertal doelen geformuleerd:

1. Vergroten kennisinbreng en kennisdeling
2. Signaleren kansen, bedreigingen en ontwikkelingen
3. Ondersteunen netwerk met kennis, contacten, projectadvies
4. Gezamenlijke visievorming

Om deze doelen te halen ontplooiën we in ieder geval vier verschillende soorten activiteiten met en ten behoeve van het netwerk

1. Organiseren netwerkbijeenkomsten o.b.v. actualiteit
2. Deelnemen aan netwerken buiten het netwerk van de NMG
3. Actieve ondersteuning netwerk: vraagbaak
4. Organiseren klankbordgroepen en denktanks

Ons netwerk en achterban is essentieel voor het functioneren van de NMG. Gezien de beperkte omvang van de werkorganisatie van de NMG zetten we in op een brede achterban omdat zij onze ogen en oren in de provincie zijn. Het aantal aangesloten organisaties nam in 2020 per saldo met 3 toe. Hiermee komt het aantal aangesloten organisaties op 52.

Hieronder zullen we per thema de belangrijkste inspanningen beschrijven en daaronder getalsmatige enkele parameters benoemen

3.1 Klimaat en Energie

In 2020 zijn in het algemeen ten behoeve van het werkveld klimaat en energie minder uren gemaakt. Zo zijn er minder netwerkbijeenkomsten voor de achterban georganiseerd en is er minder deelgenomen aan bijeenkomsten en overleggen georganiseerd door overheden en andere partners. Dit is enerzijds te verklaren door de beperking die de coronamaatregelen met zich meebrachten, maar anderzijds doordat als gevolg hiervan het proces van de Regionale Energie Strategie Groningen (RES) vertraging opliep.

Ten behoeve van de RES hebben we actief contact gehad met onze klankbordgroep, bestaande uit tien energie-, natuur- en landschapsorganisaties uit ons netwerk. In de klankbordbijeenkomsten brachten we aan de ene kant informatie vanuit de RES naar deze organisaties en vroegen we aan de andere kant meningen en kennis over bepaalde onderwerpen die bij de RES-tafels aan bod kwamen. Ook hebben we een gezamenlijk reactie gegeven op de concept-RES aan RES Groningen. Deze werd positief ontvangen en gezien als een constructieve bijdrage. In oktober hebben we een brede achterbanbijeenkomst georganiseerd samen met de Groninger Energiekoepel. De vele aanwezigen hebben we informatie gegeven over de RES en het proces, onze reactie op de concept RES toegelicht en aangegeven wat onze achterban zelf kan doen

RESULTATEN	
Aantal initiatieven ondersteund	19
Initiatieven helpen opstarten	12
Participatie in multistakeholder netwerken	11
Aantal fysieke bijeenkomsten	5

Aantal deelnemers fysieke bijeenkomsten	239
Aantal online bijeenkomsten	8
Aantal deelnemers online bijeenkomsten	450

3.2 Ecologie en Milieu

Binnen dit thema Ecologie en Milieu hebben we een aantal vaste netwerkpartners:

Het Groninger Landschap, Landschapsbeheer Groningen, IVN, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Daarnaast onderhouden wij bij specifieke lokale en of regionale onderwerpen samen met achterban organisaties die specifieke belangstelling hiervoor hebben.

Rondom de Eems en Dollard wordt er ook regelmatig met Duitse partners samengewerkt.

Veel afstemming verliep in 2020 digitaal. Het aantal fysieke bijeenkomsten was beduidend lager. Met ons netwerk hebben rond veel thema's samengewerkt. Hierbij een kleine greep:

- Streefbeelden Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw Noord-Nederland
- Landschapsconvenant 2.0
- Stikstofdossier
- Groeningen
- Aanlanding Net op Zee
- Landschapscompensatieplan TenneT

Een voorbeeld van een specifiek lokale onderwerpen zijn de uitbreidingsplannen van intensieve veehouderij. Twee van de bij ons aangesloten organisaties verzetten zich nog altijd tegen uitbreidingsplannen van een veehouder in Blijham (Westerwolde). Ook de plannen van een veehouder nabij Tinallinge vielen verkeerd in de buurt. Zij hebben een stichting opgericht, die inmiddels aangesloten is bij de NMG. Wij hebben vooral hulp geboden bij de procedurele aspecten.

RESULTATEN	
Aantal initiatieven ondersteund	3
Initiatieven helpen opstarten	0
Participatie in multistakeholder netwerken	23
Aantal fysieke bijeenkomsten	11
Aantal deelnemers fysieke bijeenkomsten	116
Aantal online bijeenkomsten	8
Aantal deelnemers online bijeenkomsten	450

3.3 Duurzaam leven

Binnen het thema duurzaam leven propageren wij onder andere de circulariteit. Dit thema heeft maatschappelijk ook nog zoveel urgentie als bijvoorbeeld het klimaat of de biodiversiteit. Ook ons netwerk op dit vlak is nog niet zo groot. Wij verwachten dat de urgentie hieromtrent flink gaat toenemen en dat ook meer partijen in Groningen zich hierop aan ons willen verbinden.

Binnen het onderwerp duurzame en korte voedselketens beginnen we inmiddels, onder andere door de Good Food Club, wat meer aandacht te krijgen. Steeds meer partijen weten ons te vinden. Het jaarlijkse hoogtepunt – het Appelfeest in oktober – kon helaas niet doorgaan.

Als nieuw onderwerp voor 2020 was gekozen voor Afvalreductie. Hier is in de praktijk nog niet veel van terecht gekomen, omdat het in de coronacrisis uiterst lastig bleek binnen de beperkingen die golden een start hiermee te maken.

Desondanks hebben we met de betrokken partners toch nog een redelijk programma kunnen invullen.

RESULTATEN	
-------------------	--

Aantal initiatieven ondersteund	2
Initiatieven helpen opstarten	2
Participatie in multistakeholder netwerken	7
Aantal fysieke bijeenkomsten	2
Aantal deelnemers fysieke bijeenkomsten	24
Aantal online bijeenkomsten	3
Aantal deelnemers online bijeenkomsten	190

4. Beleidsbeïnvloeding en belangenbehartiging

De NMG wordt traditioneel gezien als een organisatie die zich bezighoudt met het beïnvloeden van overheidsbeleid en het behartigen van de belangen van natuur en milieu. Door sommigen worden we gezien als de luis in de pels, anderen zien ons meer als een hindermacht. De NMG wil vooral gezien worden als een constructieve partij, die niet alleen aangeeft wat er niet goed is, maar vooral ook realistische alternatieven aanreikt.

Onze aanpak is gebaseerd op een viertal doelen:

1. Contact onderhouden zowel inhoudelijk als bestuurlijk met alle relevante overheidspartijen, bedrijven en belangengroepen
2. Vertegenwoordigen van het netwerk in overlegstructuren
3. Visie NMG vatten in position papers, handreikingen, etc.
4. Mogelijk maken van pilots en campagnes

Hieronder zullen we per thema de belangrijkste inspanningen beschrijven en daaronder getalsmatige enkele parameters benoemen

4.1 Klimaat en Energie

Regionale Energie Strategie

In 2020 hebben wij op landelijk en op regionaal niveau op verschillende manieren bijgedragen aan het goed organiseren en invullen van de Regionale Energiestrategie (RES) van Groningen. Aandachtspunten voor ons zijn ruimtelijke samenhang en cumulatief effect, locatiekeuze, participatie, zeggenschap, lokaal eigendom en inpassing met oog voor natuur, landschap en leefomgeving

Gevraagd en ongevraagd hebben we inbreng geleverd in de RES Groningen. We namen deel aan de Stuurgroep, zijn aangeschoven bij stakeholderbijeenkomsten en hebben onze reactie op de RES zowel ambtelijk als bestuurlijk toegelicht aan RES Groningen. Daarnaast hebben we meegeschreven aan het 'Methodeboek 50% lokaal eigenaarschap' dat in opdracht van RES Groningen is opgesteld.

In 2020 heeft de NMG input geleverd voor het concept zonneparken beleid van de gemeente Groningen, de realisatie van concrete zonneparken in de gemeente Westerwolde en Midden-Groningen, verduurzaming van de N33, windpark Eemshaven-West en de stilstandsvoorziening voor windturbines ten behoeve van trekvogels bij de Eemshaven. Daarnaast is er inzet geleverd om de samenwerking tussen de energiecoöperaties in de Eemsdelta vorm te geven.

RESULTATEN	
Aantal overlegstructuren	11
Aantal position papers, handreikingen, etc.	2
Aantal participatieprocessen	4

4.2 Ecologie en Milieu

Deltaplan biodiversiteit

De natuur staat toenemend onder druk. Hoewel er milieutechnisch veel vooruitgang is geboekt in de afgelopen decennia zijn er nieuwe ontwikkelingen die de natuur en biodiversiteit bedreigen. Dat manifesteert zich vooral op het platteland. Vandaar dat wij het initiatief hebben genomen om te komen tot een manifest voor een Groningse uitwerking van Deltaplan Biodiversiteitsherstel: 'Naar een Rijk Platteland',

Deze Groningse uitwerking van het landelijke Deltaplan Biodiversiteitsherstel is in mei 2020 aangeboden aan gedeputeerde Henk Staghouwer door veertien Groningse natuur-, landbouw- en kennisorganisaties.

Wij coördineerden de bestuurlijke overleggen tussen de organisaties en werkten mee aan de sessies om te komen tot een breed gedragen manifest.

Manifest 'Groningen Groen!'

Trots zijn we op het Manifest 'Groningen Groen!', dat op 18 juni is ondertekend door acht Groningse natuur- en landschapsorganisaties en de wethouders Glimina Chakor en Inge Jongman. Dit 10-puntenplan voor versterking van natuur en landschap is een gezamenlijke leidraad. Deze is verbeeld in een schildering die op meerdere plekken in de gemeente te zien was.

Gemeentelijk natuuroverleg

Daarnaast organiseren bij een structureel natuuroverleg met de gemeente Groningen. Het gemeentelijk natuuroverleg is in 2020 met enkele nieuwe clubs uitgebreid. We hebben de gemeente geholpen inputsessies te organiseren voor het groenplan, De Suikerzijde, harmonisatie van het kapbeleid, en vele andere onderwerpen besproken, zowel strategisch als lopende zaken.

Stikstofcrisis

Sinds de Raad van State op 29 mei 2019 oordeelde dat de Programmatische Aanpak Stikstof in strijd is met Europees recht, zoeken de overheden naar nieuw stikstofbeleid. In verschillende adviezen kwam de commissie Remkes tot de conclusie dat niet alles kan. Maar bestuurders blijken hier veel moeite mee te hebben.

Emssperrwerk

Het gaat erg slecht met de natuur in het Eems-Dollard estuarium: verbeteringsmaatregelen zijn dringen nodig. Aan de Nederlandse kant wordt met verschillende projecten in het programma E-D 2050 onderzocht hoe we slib uit het systeem kunnen halen om zo de toestand te verbeteren (zoals Dubbele Dijk, kleirijperij, Brede Groene Dijk).

Duitsland heeft een plan ontwikkeld om met het Emssperrwerk (stormvloedkering in de Eems tussen Emden en Leer) de vloed- en ebstroom te veranderen. Maar volgens de onderzoeken lijkt het erop dat het slib daarmee niet uit het estuarium verdwijnt: het gaat alleen een stuk stroomafwaarts, naar het gebied tussen Emden en de Eemshaven. Dit zou de Nederlandse pogingen om de hoeveelheid slib te verminderen teniet doen. Wij hebben dan ook bij Duitsland aangedrongen op nader onderzoek naar de gevolgen voor het hele estuarium, voordat het Emssperrwerk wordt ingezet.

Net op Zee ten noorden van de Waddeneilanden

Er komt een windpark van 700 MW op de Noordzee, zo'n 60 km ten noorden van Schiermonnikoog. TenneT moet er, in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, voor zorgen dat de elektriciteit van dit windpark wordt aangesloten op het Nederlandse hoogspanningsnet. En wil dat doen met twee ondergrondse 220 kV kabels, door de Noordzee, de Waddenzee en de kust.

In fase 1 hebben wij veel overlegd met TenneT over de mogelijke tracés. Uiteindelijk is, op ons aandringen, ook een tracé Eemshaven Oost in het onderzoek opgenomen: van de Noordzee, tussen Rottumeroog en Borkum door, naar de Eemshaven. Dit tracé bleek het moeilijkste en het duurste van de 9 in de milieueffectrapportage onderzochte tracés, maar ook veruit het minst schadelijke voor de natuur in de Waddenzee.

In onze schriftelijke reactie op de integrale effectenanalyse (IEA) en de milieueffectrapportage (m.e.r.) van het project Net op Zee ten Noorden van de Waddeneilanden hebben wij, duidelijk aangegeven dat de minister Eemshaven Oost zou moeten kiezen als voorkeursalternatief: iedere andere keuze zal te veel schade veroorzaken aan de unieke en onvervangbare natuurwaarden in de Waddenzee. Bovendien drongen wij er op aan dat nu in één keer een zware gelijkstroomverbinding wordt aangelegd, zodat er voor toekomstige windparken niet telkens weer nieuwe kabels bij hoeven te komen.

Hoewel de minister, op de valreep, voor een ander tracé heeft gekozen zonder rekening te houden met toekomstige windparken, ligt deze keuze nog niet vast. Wij hopen de nieuwe regering te overtuigen een andere keuze te maken. Wij werken hier nauw samen met de Coalitie Wadden Natuurlijk en de Friese Milieu Federatie.

Sloten in Middag-Humsterland

Middag-Humsterland is een heel bijzonder gebied met een heel bijzonder landschap.. Zo'n gaaf historisch landschap is heel zeldzaam.

Dankzij heel veel jaren onderzoek, overleg en lobby konden wij in 1998 een convenant sluiten met de Provincie Groningen, de toenmalige gemeenten Winsum en Zuidhorn, LTO Noord, Waterschap Noorderzijlvest en het ministerie van LNV waarin werd afgesproken dit unieke gebied in stand te houden. Vervolgens werd het gebied in 2004 door het Rijk aangewezen als Nationaal Landschap Middag-Humsterland en in 2009 regelde de Provincie de bescherming van onder meer het slotenpatroon in de Provinciale Omgevingsverordening.

Wij hebben in 2020 aan de gemeente Westerkwartier gevraagd, op grond van de regels, op te treden tegen een boer uit Niehove die zo'n beschermde sloot illegaal heeft gedempt.

Wij hebben er dan ook, zowel bij de gemeente als bij de Provincie, op aangedrongen de gemaakte afspraken te respecteren en geen medewerking te verlenen aan legalisering van deze illegale slootdemping.

Omgevingsvisie Westerwolde

Ter voorbereiding op de nieuwe Omgevingswet (wanneer die wordt ingevoerd is nog onzeker) heeft de gemeente Westerwolde een Omgevingsvisie gemaakt. Wat ons betreft zou de visie wel ambitieuzer mogen. Het Rijk wil aanplant van meer bos stimuleren en in Westerwolde zijn geschikte gebieden: dan is het jammer dat de gemeente hier in de visie geen ruimte voor maakt. Klimaatverandering zorgt vaker voor lange droge zomers. In de winter valt er genoeg water voor het hele jaar, maar dat wordt te snel afgevoerd naar zee. Wij hebben in onze reactie op de ontwerp Omgevingsvisie aangedrongen op meer waterberging in het gebied, om ook in de zomer voldoende water te hebben voor natuur en landbouw. Dit kan tevens bijdragen aan meer biodiversiteit wat interessant is voor toeristen en recreanten.

Industriegebied Oosterhorn

Op industriegebied Oosterhorn in Delfzijl golden nog heel oude bestemmingsplannen (uit de jaren 1950-1970). Na de invoering van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening, per 1 juli 2008, moest de gemeente binnen 5 jaar een nieuw bestemmingsplan voor het industrieterrein vaststellen. De gemeente heeft sindsdien verschillende pogingen gedaan. Maar de politieke ambities (nog meer zware en chemische industrie) bleken groter dan de milieuruimte: de verschillende (ontwerp) bestemmingsplannen werden door de Commissie m.e.r. of de rechter afgekeurd.

Wij hebben de ontwikkelingen kritisch gevolgd. Begin 2020 hebben wij een uitgebreide reactie gestuurd op het nieuwe voorontwerp bestemmingsplan Oosterhorn. Daarin hebben wij niet alleen vraagtekens geplaatst bij de omvang en de mogelijke milieugevolgen van de ambities, maar ook concrete voorstellen gedaan om het plan te verbeteren. Naar aanleiding van onze zienswijze hebben wij een aantal keren overlegd met de gemeente, maar dit heeft tot nog toe geen concrete verbeteringen opgeleverd. Wij blijven dit volgen.

Zonnepark Westerwolde

Op zich zijn wij, in het kader van de energietransitie niet tegen zonneparken. Mits de locatiekeuze en de wijze van inpassing zorgvuldig gebeurt. Het plan om een drijvend zonnepark aan te leggen op een zandwinput bij Sellinger leek in eerste instantie niet verkeerd.

Dat werd anders toen lokale vogelkenners ons er op wezen dat deze zandwinput van groot belang was als rustplaats voor overwinterende watervogels, met name voor taigarietganzen. Soms overnachten daar meer dan 23.000 vogels. Wij hebben, ook namens andere organisaties, een beroep bij de gemeente en de Provincie gedaan om vergunning voor dit zonnepark te weigeren. Helaas zonder succes.

RESULTATEN	
Aantal overlegstructuren	11
Aantal position papers, handreikingen, etc.	2
Aantal participatieprocessen	7

4.3 Duurzaam leven

Dit thema heeft in het Meerjarenprogramma 2020-2023 een meer prominente plek gekregen. Het was de bedoeling dat er in de nieuwe strategie geïnvesteerd zou worden en dat er meer aandacht gevraagd zou worden van overheden en bedrijven. Helaas is als gevolg van de corona crisis op dit thema pas op de plaats gemaakt en zijn we vooral bezig gebleven met het thema duurzaam voedsel.

Beleidsmatig hebben we vooral aandacht gevraagd voor lokaal voedselbeleid. Zo werden bestuurders en beleidsmaker die betrokken zijn bij voedselinitiatieven in Noord-Nederland geprikkeld om mee te doen aan het webinar 'Doen, als ingrediënt'. Ze konden voor dit webinar zelf cases aandragen waar voedselveranderaar Wilbert van de Kamp zijn tanden in zou zetten en die vervolgens tijdens de online bijeenkomst behandeld werden.

Het webinar behandelde 10 cases en werd georganiseerd door de noordelijke milieufederaties en Jong Leren Eten (JLE) makelaars als onderdeel van de Voedselagenda. Tussen 2017 en nu organiseerden zij al meerdere bijeenkomsten rondom de thema's van deze Voedselagenda.

Verder zijn we met partijen in gesprek geweest over terugdringing van plastic in Groningse binnenwateren. Afvalreductie in brede zin zal de komende jaren meer aandacht gaan krijgen.

RESULTATEN	
Aantal overlegstructuren	2
Aantal position papers, handreikingen, etc.	1
Aantal participatieprocessen	3

5. Pionieren en Projecten

Als NMG willen wij niet alleen vertellen welke transitie nodig is, maar we willen deze ook zichtbaar en/of mogelijk maken. Daartoe hebben wij een viertal doelen geformuleerd:

1. koplopersprojecten ontwikkelen en uitvoeren
2. optreden als kennismakelaar
3. partijen die willen bijdragen aan de onze transitiedoelen aan elkaar verbinden
4. een leergemeenschap faciliteren waarin de kennis over deze transities gedeeld worden

Over de verschillende thema's hebben wij veel projecten uitgevoerd. Hierna benoemen wij per thema de belangrijkste projecten van 2020. Daarnaast worden ook de projecten benoemd die nog in ontwikkeling zijn of nog niet uitgevoerd (bijvoorbeeld vanwege de corona crisis).

5.1 Klimaat en Energie

Programma Energie Participatie

Met het Programma Energie Participatie (PEP) hebben we een vervolg gegeven aan het Programma Lokale Energie Transitie (PLET) 2016-2019. Om te komen tot het PEP is de eerste helft van het jaar actief afgestemd met Provincie, Nationaal Programma Groningen (NPG), en partners uit het lokale energiewerkveld. Dit heeft geleid tot positief besluit van het bestuur van het NPG op het programma op 31 augustus 2020. Kernpartners zijn NMG, Groninger Energiekoepel en Grunneger Power..

Het programma is voor ons een belangrijk middel om te werken aan al onze doelen. Aandachtspunt voor ons is de koppeling met groene thema's zoals ruimtelijke samenhang, locatiekeuze, inpassing, biodiversiteit en de koppeling van onze groene achterban aan lokale energieprojecten. De NMG heeft aan het programma een programmamanager geleverd. Ook hebben wij zitting in de programmaraad en de werkgroep. In 2020 is gewerkt aan het optuigen en inrichten van de programmaorganisatie, de voorbereiding van de eerste projecten, het vormgeven van de leergemeenschappen en het organiseren van de initiatiefondersteuning.

Startsubsidie energie initiatieven

De eerste 6 maanden van 2020 hebben we vanuit het PLET programma uitloop gekregen voor het ondersteunen van lokale energiecoöperaties en het verstrekken van de startsubsidies. Deze subsidies werden verstrekt ter ondersteuning van het opstarten van een coöperatie om zo een dekkend netwerk te creëren binnen de provincie Groningen. In 2020 hebben we van tien coöperaties een aanvraag gekregen welke allemaal goedgekeurd zijn door de toetsingscommissie. Naast het verstrekken van startsubsidies hebben we veel startende maar ook bestaande coöperaties kunnen helpen met het beantwoorden van eerstelijns vragen, het delen van kennis en het onder de aandacht brengen bij ons netwerk en de gemeenten.

Windplatform Groningen

De NMG heeft in 2020 een bijdrage geleverd aan de verkenning van de haalbaarheid van windturbines in de gemeente Groningen. Dit gebeurde samen met Grunneger Power en de gemeente Groningen vanuit het Windplatform Groningen. In de verkenning is uitvoerig geluisterd naar de mening, wensen en zorgen van omwonenden en natuurorganisaties. Ook zijn samen met de omgeving en experts de effecten van windturbines op de natuur en de leefomgeving onderzocht.

De verkenning van het Windplatform droeg eraan bij dat de omgeving en lokale natuurorganisaties vroegtijdig betrokken werden bij de afweging of windenergie mogelijk en wenselijk is binnen de gemeente Groningen. En dat de effecten van windturbines op omwonenden en de ecologie goed in beeld kwamen. Zo zou er goed geïnformeerd een besluit genomen kunnen worden over de vraag of de ontwikkeling van windturbines doorgang kan vinden en zo ja, onder welke voorwaarden.

In 2020 is de verdieping op de verkenning opgestart. Op een aantal punten was meer informatie nodig, alvorens besluitvorming kon plaatsvinden. Er was meer onderzoek nodig naar de effecten op de ecologie, naar de hoogtebeperking van de turbines in verband met vliegverkeer van en naar Eelde en naar de voorwaarden vanuit de omgeving voor de plaatsing van turbines. Daarnaast waren er vragen over de effecten van windturbines op de gezondheid. Dit proces wordt afgerond in 2021.

Wijkenergieplannen

Gemeenten hebben de opdracht om een energievisie te ontwikkelen. Daarnaast moeten ze per wijk een wijkenergieplan ontwikkelen. De NMG is ervan overtuigd dat dit alleen samen met de bewoners kan. We hebben daarom in het verleden samen met de Groninger Energiekoepel (GrEK) en Grunneger Power (GP) de coöperatieve aanpak ontwikkeld. Dit is een aanpak waarmee we samen met de bewoners een lokaal gedragen wijkenergieplan ontwikkelen. In 2020 hebben we samen met onze partners in diverse wijken in de provincie deze trajecten uitgevoerd. Tijdens de uitvoering hebben we de aanpak nog verder kunnen ontwikkelen.

In de gemeente Westerkwartier hebben we in de dorpen Midwolde, Oostwold en Lettelbert samen met Procap en GrEK een aanvraag geschreven voor het Programma Aardgasvrije Wijken. Helaas hebben we de subsidie niet gekregen. Het wijkenergieplan zal daarom stap voor stap worden uitgevoerd, in een langzamer tempo dan eerst bedacht.

Energieloket en Duurzame Huizenroute

De NMG is partner in het Energieloket Groningen van de Groninger gemeenten in samenwerking met de Provincie Groningen. Het consortium achter het Energieloket is in 2020 viermaal bijeen geweest. De NMG heeft deze overleggen georganiseerd en voorgezeten. Dit is een van de netwerken waarin de NMG probeert dwarsverbanden te leggen tussen verschillende ontwikkelingen en activiteiten. Het plan was om in de tweede helft van 2020 een tweede offline campagne te organiseren. Vanwege corona is ervoor gekozen om in te zetten op online communicatie. Consortiumpartner KAW is verantwoordelijk voor de online activiteiten van het Energieloket en heeft dit verder opgepakt.

Groninger Duurzame Huizenroute

Oorspronkelijk zou eind 2019 de Groninger Duurzame Huizenroute worden georganiseerd. Om praktische redenen is dit verschoven naar 1 februari 2020. Tijdens de Groninger Duurzame Huizenroute konden bewoners bij 20 verschillende woningen op bezoek om te kijken hoe deze woningen verduurzaamd zijn. De bewoners van de woningen gaven rondleidingen in de huizen en vertelden over de duurzame maatregelen en het proces dat daarbij kwam kijken en eventueel nog te nemen stappen.. De dag was met ruim 400 bezoekers een groot succes.

Methodeboek 50% lokaal eigenaarschap

In opdracht van RES Groningen heeft de NMG samen met Witteveen+Bos, Team Hotze en de GrEK het methodeboek 50% lokaal eigenaarschap mede ontwikkeld en geschreven. Dit is een toolbox voor gemeenten met tips, afwegingen en voorbeelden over hoe 50% lokaal eigenaarschap opgenomen kan worden in gemeentelijk beleid en gefaciliteerd kan worden vanuit de gemeente. Het methodeboek is begin 2021 opgeleverd.

Fietstour du klimaatboer

Voor dit project maakten we een serie video's met interviews op het Groningse platteland, gecombineerd met een fietsroute rondom de stad Groningen.

Klimaatambassadeurs

In 2020 hebben we 6 vrijwilligers geworven die als klimaatambassadeurs het gedachtegoed van de Coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers helpen verder te brengen. Activiteiten zijn in 2020 beperkt gebleven door corona, zo zijn er nog geen risicodialogen (in het kader van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie) uitgevoerd. Wel hebben de ambassadeurs activiteiten ondersteund in aanloop naar de Klimaatweek, hadden we veelvuldig contact met de gemeente Groningen en de Provincie over beleid op het gebied van klimaatadaptatie en is er een artikel verschenen in het *Dagblad van het Noorden*. In 2021 staan meer activiteiten op het programma.

De volgende projecten zijn nog niet uitgevoerd of nog in ontwikkeling

Startsubsidie vervolg

Omdat we merken dat er op het gebied van uitbreiding en professionalisering van het lokale energienetwerk in de provincie nog stappen gemaakt moeten worden, zijn we voornemens om in 2021 de startsubsidie binnen het Programma Energie Participatie (PEP) voort te zetten en hebben we in 2020 dan ook voorbereidingen getroffen om hiervoor een aanvraag in te dienen bij het PEP programma.

CleanCampagne 2.0

NMG is afgelopen jaren actief geweest op het thema 'energiebesparing bij bedrijven'. Hier wilden we graag een vervolg aan geven. Diverse gesprekken zijn gevoerd met Heel Groningen Werkt Slim, Provincie en partners. Vanwege andere prioriteiten heeft dit nog niet geleid tot een concreet projectvoorstel. De contacten en verkenning lopen nog steeds.

Energieloket Groningen

Eind 2020 liep het huidige project Energieloket Groningen op zijn einde. Lopende het jaar zijn diverse gesprekken gevoerd met de gemeenten over het vervolg en de eventuele rol van het consortium (bestaande uit KAW, SLIM Wonen met Energie, Bouwend Nederland, Uneto-VNI en de NMG, in samenwerking met onze partners Grunneger Power, Buurkracht en de Groninger Energiekoepel) en daarmee de NMG hierin. Inmiddels is besloten het huidige project voort te zetten tot oktober 2021, zodat meer tijd beschikbaar is voor gemeenten om de plannen uit te werken.

Valuta voor Veen

Het project Valuta voor Veen is in 2020 niet van de grond gekomen in Groningen. In Friesland is er wel succesvol gestart met een lokale koolstofbank en Valuta voor Veen projecten. De wens is om in 2021 ook in Groningen te kijken of er projecten opgestart kunnen worden.

Natuurvriendelijke zonneparken

Met Grunneger Power werkte de NMG aan een project waarbij lokale initiatieven begeleid worden en kennis opdoen voor het realiseren van zonneparken met oog voor de biodiversiteit. Met een juiste inrichting, locatie en beheer kan biodiversiteit behouden blijven, of zelfs worden versterkt. Met dit project willen we lokale initiatieven begeleiden om hier in concrete projecten kennis en ervaring mee op te doen, zodat deze in een later stadium ook bij andere projecten toegepast kunnen worden.

Servicepunt Lokale Energie Voorwaarts

Met Groninger Dorpen en de Groninger Energiekoepel is (en wordt nog) gewerkt aan een project als opvolger van het Servicepunt Lokale Energie Voorwaarts. Doel is om onze gezamenlijke achterban en ook daarbuiten mensen te informeren en te enthousiasmeren over de kansen en mogelijkheden voor lokale energie-initiatieven in hun eigen omgeving. Wij zoeken hierbij aansluiting bij het Programma Energie Participatie.

Wijk klimaatambassadeurs

We zijn gestart met gesprekken met de gemeente Groningen voor de coördinatie van wijkambassadeurs die hele concrete activiteiten met inwoners kunnen opzetten op het gebied van klimaatadaptatie.

5.2 Ecologie en Milieu

Plan Boom

Deze landelijke campagne beoogt om in vier jaar 10 miljoen bomen en struiken te planten. In Groningen werkten Landschapsbeheer Groningen en de NMG samen aan een Groningse strategie en is een inventarisatie gestart naar plantinitiatieven in de hele provincie door onder andere particulieren, bedrijven, boeren en bewonersgroepen. Plantcampagnes zijn voorbereid en gesprekken gestart over boomaanplant gefinancierd door bedrijven in het kader van hun CO2-compensatie.

Ecologische inpassing Net op Zee

In opdracht van TenneT hebben wij, samen met de Friese Milieu Federatie, onderzocht welke mitigerende en compenserende maatregelen TenneT kan nemen om de schadelijke gevolgen van de

aanleg van de kabels voor een windpark op zee zo veel mogelijk te beperken en liefst zo goed te compenseren dat de natuur er beter van wordt. In fase 1 hebben wij gekeken naar alle 9 tracés. Wij hebben gesproken met 26 mensen van 22 organisaties om ideeën te verzamelen. Deze ideeën zijn in een rapport aan TenneT geleverd. Wij hopen dat ons rapport zal bijdragen aan een goede ecologische inpassing, maar concluderen ook dat de voorstellen vooral kunnen helpen de schade te beperken: het blijft een zware ingreep met mogelijk onomkeerbare gevolgen.

Ecologie & Economie in Balans

Het project Economie en ecologie in Balans (E&E) heeft nog geen goede balans opgeleverd tussen economische ontwikkelingen en ecologisch herstel in het Eems-Dollard gebied. Wij zien aan de ene kant grote (particuliere) investeringen in nieuwe economische ontwikkelingen (nieuwe industrie, windparken) die bijdragen aan de economische groei in het gebied, aan de andere kant gaat het nog steeds slecht met de natuur. Wel biedt E&E een goed platform waar wij met overheden en bedrijfsleven in gesprek zijn over (de wenselijkheid van) allerlei ontwikkelingen in het gebied, zoals inzet van biomassa, koelwater, stikstofemissies. In E&E verband werken wij mee aan verschillende projecten.

Geurapp - luchtapp - hinderapp

Om een beter beeld te krijgen van de geuroverlast rond industrieterrein Oosterhorn is, in samenwerking met de Provincie Groningen, de gemeente Delfzijl, de Omgevingsdienst Groningen (ODG), Samenwerkende Bedrijven Eemsmond, Groningen Seaports, GGD, Adviesgroep Geur Delfzijl e.o. een geurapp ontwikkeld, waarmee bewoners uit het gebied geurhinder kunnen melden. Ook heeft TNO, in opdracht van de Provincie, een meetnet op en rond het industrieterrein opgezet, waarmee een aantal stoffen in de lucht wordt gemeten. Gebleken is dat vooral één bedrijf verantwoordelijk is voor de stankoverlast. Dit bedrijf stoot ook mogelijk kankerverwekkende stoffen uit. De ODG kijkt nu opnieuw naar de vergunning voor het bedrijf. Maar ook andere bedrijven zorgen voor de uitstoot van ongezonde stoffen. De Provincie heeft besloten de geurapp nu verder uit te bouwen tot een hinderapp, waarmee niet alleen stank maar ook andere overlast kan worden gemeld.

Toetsing omgevingsvergunningen Oosterhorn

In het kader van E&E is afgesproken dat Groningen Seaports nieuwe bedrijven in een vroeg stadium met ons in contact brengt, nog voordat het bedrijf de nodige vergunningen aanvraagt. Dit werk goed. Wij hebben in 2020 met vier nieuwe bedrijven, die zich in Oosterhorn willen vestigen, gesproken en daarnaast met twee bedrijven die zich in de Eemhaven willen vestigen, maar die vallen formeel buiten dit project. In deze gesprekken drongen wij erop aan de emissies zo veel mogelijk te voorkomen en goed te kijken naar de gevolgen voor de omgeving (licht, geluid, geur). Vervolgens zijn de concept-rapporten voor de vergunningverlening kritisch door ons bekeken. Verschillende bedrijven hebben inmiddels extra maatregelen genomen om de gevolgen voor de omgeving te beperken.

De volgende projecten zijn nog niet uitgevoerd of nog in ontwikkeling

Oerboer

Binnen dit project proberen wij kennis van (letterlijk) oude boeren te ontsluiten. In de laatste vijftig jaar is er binnen de landbouw veel kennis gestopt in het grootschalig en efficiënt produceren. Kennis over hoe je meer in balans met de omgeving kunt boeren dreigt verloren te gaan omdat de oude boeren uitsterven. Als gevolg van de coronacrisis is dit project met een jaar uitgesteld.

Video monumentale bomen Groningen

Met de Bomenstichting kijken we naar de mogelijkheden voor het maken van mooie videoportretten van Groningse monumentale bomen.

Stadsrandzone

In 2020 hebben we samen met het Kadaster een opiniërend stuk geschreven over ruimtelijke kwaliteit in de stadsrandzone, en hoe deze te waarborgen met een veelheid aan ruimteclaims. Wij hebben een projectmatige aanpak ontwikkeld om als onafhankelijke partijen te helpen inzicht te creëren en dialoog te organiseren. Deze aanpak zal in 2021 verder worden uitgewerkt en er zal worden gezocht naar een gemeente die dit als pilot in een specifiek gebied wil starten.

5.3 Duurzaam leven

Operatie Steenbreek Groningen

De campagne Operatie Steenbreek Groningen loopt nu enkele jaren in Groningen. In 2020 liep het storm met bewoners die aan de slag gingen in hun buurt met vergroening. Van deze activiteiten deden we verslag via social media en op de website van Operatie Steenbreek Groningen en we verstuurden diverse persberichten. Op deze manier bereikten we veel Groningers, en probeerden we hen te enthousiasmeren voor vergroening, ook door te wijzen op de subsidiemogelijkheden.

Eetbaar Groningen

In 2009 is het concept van Eetbaar Groningen door de Natuur en Milieufederatie Groningen (NMG) ontwikkeld en samen met de gemeente Groningen uitgerold. Het idee werd door stadjes en in de gemeentelijke organisatie enthousiast ontvangen en breed geïmplementeerd. De afgelopen jaren zijn meer dan 50 kleine en grote participatieprojecten ontstaan. 2020 was het elfde jaar van activiteiten rond het project Eetbare Stad in de stad Groningen.

De Facebookpagina is nog steeds zeer actief en we hebben vorig jaar enkele nieuwsbrieven verstuurd. Ook hebben we vol enthousiasme het Appelfeest (persfeest en streekmarkt) georganiseerd, maar door verscherping van de coronamaatregelen vervolgens ook helaas weer moeten afblazen. De gemeente Groningen heeft aangegeven te willen stoppen met het project Eetbaar Groningen. Wel zien zij andere kansen voor de NMG om invulling te geven aan het klimaatadaptieve beleid.

Nacht van de Nacht 2020

Op zaterdag 31 oktober 2020 organiseerde de NMG de zestiende Nacht van de Nacht om aandacht te vragen voor het belang van donkere nachten. Natuurlijk zag de Nacht van de Nacht er dit jaar heel anders uit omdat fysieke evenementen niet waren toegestaan. Daarom organiseerden we in samenwerking met de andere federaties een webinar. Dit webinar ging onder andere over nachtfotografie, de sterrenhemel en het belang van duisternis. Het webinar werd goed bekeken met live maar liefst 1500 deelnemers, inmiddels staat de teller op 5500 weergaven.

Werkplaats Voedselbossen

Dit project is een samenwerking met de Natuur en Milieufederatie Drenthe en de Friese Milieu Federatie. Verduurzaming van ons voedselsysteem is een grote opgave waarbij veel partijen betrokken zijn. Het gaat om de verduurzaming van de productie, maar ook van de consumptie en de gehele keten daartussen. In deze keten hebben boeren, de levensmiddelenindustrie, supermarkten en veel andere partijen een rol. Een nieuwe vorm van voedselproductie zijn voedselbossen. Hier wordt in Noord-Nederland volop mee gepionierd. In 2018 richtten we daarom de Werkplaats Voedselbossen op, in 2020 stonden meerdere bijeenkomsten gepland, maar kon uiteindelijk maar één fysieke bijeenkomst doorgaan. We hopen in de loop van 2021 opnieuw een netwerkbijeenkomst te kunnen organiseren.

GoodFoodClub: landelijk project

In 2019 zetten we als Natuur en Milieufederaties de GoodFoodClub op. Dit is een platform met lokale en duurzame voedsel aanbieders in Groningen en de rest van Nederland dat consumenten de weg wijst. Daarnaast geeft de website informatie over duurzaam en lokaal voedsel met als doel het vergroten van bewustzijn. In 2020 is nagedacht over de verdere ontwikkeling van het platform hetgeen in 2021 zijn beslag moet krijgen.

Donkerte van de Wadden

Op de langste dag van het jaar vond in 2020 online de aftrap plaats van 'Donkerte van de Wadden', een programma om bewoners, recreanten en toeristen de duisternis van het Waddengebied te laten ervaren en nieuwe rust zoekende toeristen naar de Waddenkust te trekken. Na een half jaar hard werken in onzekere coronatijden was de conclusie dat we ook online, samen met onze partners waaronder de milieufederaties van Fryslân en Noord-Holland een Programma Donkerte van de Wadden konden neerzetten. Twee activiteiten in het kader van dit project zijn: Nacht van het Wad en Productontwikkeling voor ondernemers.

Nacht van het Wad

De 'Nacht van het Wad' vindt plaats in het Waddengebied en wordt vier keer per jaar georganiseerd rondom de wisseling van de seizoenen. Vanwege corona was de eerste Nacht van het Wad op 21 december 2020 online en misschien hadden bezoekers juist daarom een bijzondere nachtbeleving. Ondanks de bewolking kon tijdens de planetariumshow de sterrenhemel boven de Wadden bewonderd worden. Een digitaal programma liet de sterrenhemel van dat moment zien. Het webinar werd live door maar liefst 800 mensen bekeken en inmiddels staat de teller op ruim 2800 weergaven. Tijdens deze digitale Nacht van het Wad werd ook de huisstijl van de nieuwe evenementen gepresenteerd.

De volgende projecten zijn nog niet uitgevoerd of nog in ontwikkeling

Productontwikkeling voor ondernemers

Binnen het programma Donkerte van de Wadden ontwikkelen we in samenwerking met de milieufederaties van Fryslân en Noord-Holland een aanpak voor toeristische ondernemers in het Waddengebied die zich willen inzetten voor het duister als kernkwaliteit van het Werelderfgoed Waddenzee. In 2020 hebben we het project opgestart en de ondernemers geselecteerd. Door ziekte van de projectleider liep de start wat vertraging op, maar in 2021 zal het project alsnog een start krijgen bij verschillende ondernemers in Noord-Holland, Fryslân en Groningen

Klimaatadaptieve balkon make-over

Omdat de gemeente Groningen bewoners wil enthousiasmeren om aan de slag te gaan met het vergroenen van hun tuin bedachten we een winactie om bewoners te stimuleren om de tegels uit en het groen in de tuin te zetten. De aftrap zou plaatsvinden op het Appelfeest, maar omdat dit geen doorgang kon vinden, is het project verplaatst naar het voorjaar van 2021.

Projectontwikkeling LIFE IP Delende Dorpen

In 2020 is veel tijd gestoken in een aanvraag voor Europese financiering van 'Delende Dorpen'. Dit project werd ontwikkeld samen met de Natuur en Milieufederatie Drenthe en de Friese Milieufederatie. In 2020 kwam de projectaanvraag door de 1^e selectieronde. Er waren inmiddels ook toezeggingen binnen over bijdragen vanuit de Provincie Groningen en Provincie Friesland.

6. Campagnes en Communicatie

Communicatie en daarbinnen campagnes zijn een essentieel onderdeel van de strategie van de NMG. Voor deze activiteiten hebben wij een viertal doelen benoemd:

1. informeren van mensen, bedrijven en overheden over onze visie op de transities
2. creëren van bewustwording bij mensen, bedrijven en overheden over noodzaak van de transitie
3. het activeren van mensen, bedrijven en overheden om de noodzakelijke transitie in gang te zetten
4. profileren van de NMG als belangenbehartiger, constructieve partner en projectuitvoerder

Hieronder zullen we de belangrijkste inspanningen beschrijven en daaronder getalsmatige enkele parameters benoemen.

Webinars

Vanwege de coronacrisis hebben wij andere keuzes gemaakt in onze communicatiestrategie. Omdat veel fysieke activiteiten onmogelijk waren hebben wij fors ingezet op onze online zichtbaarheid en digitale communicatiemiddelen. We hebben daarom meerdere webinars georganiseerd over verschillende onderwerpen: bijvoorbeeld Donkerte van de Wadden, Regionale Energie Strategie en Lokaal Eigenaarschap

Website NMG

Nog steeds blijkt onze website een goed bereik te genereren. In 2020 hebben we de overstap gemaakt naar een 'nieuwe' website. Daarnaast hebben wij voor specifieke campagnes en/of projecten aparte websites. Het bereik hiervan staat hieronder.

websites	bezoekers 2020	sessies 2020
corporate website	11998	17062
campagne / projectwebsites*	17566	21233

**totaal van alle overige websites buiten de corporate website*

Opinieartikelen

We schreven twee opinieartikelen voor het thema duurzaam leven en gaven meerdere grote interviews. Eén over onze visie naar aanleiding van ons nieuwe meerjarenplan (thema overstijgend), en één over de energietransitie.

Nieuwsbrieven

In 2020 verstuurden we elf keer onze algemene nieuwsbrief L!cht op groen naar een groeiend aantal geïnteresseerden (een gestage groei van 1314 naar 1519 mailadressen), met een mooie conversie (aantal geadresseerden dat de nieuwsbrief opent) van rond de 43%. Daarnaast verstuurden we diverse doelgroepgerichte berichten of nieuwsbrieven; naar onze energie-initiatieven en naar de groep van Eetbaar Groningen (3 edities naar een gestaag van 935 - 1250 groeiend aantal geïnteresseerden, met een conversie van de 40%).

Social media

In 2020 waren we actief op Twitter, Facebook en LinkedIn. Facebook wordt gebruikt voor deelthema's (moestuinen, vergroening). Het bereik groeide van circa 2350 naar bijna 3200 aan het eind van het jaar. Het aantal volgers op Twitter bleef ongeveer gelijk. Op LinkedIn wordt het corporate account door 400 mensen gevolgd, maar zit het meeste bereik 'm in de gedeelde statussen door teamleden met hun persoonlijke LinkedIn Accounts. Het bereik daarvan is lastig in kaart te brengen.

Communicatiestrategie

Op basis van ons actieplan m.b.t. marketing/communicatie gaan we actief aan de slag met een meer personal branding van medewerkers in relatie tot het thema waarvoor deze collega's actief zijn.

In 2020 hebben we een begin gemaakt met scholing van de huidige medewerkers op het gebied van beeld. Het team ging op videocursus en we experimenteerden voor het eerst met korte filmpjes ter illustratie van onze werkzaamheden, die we deelden in ons netwerk/op de website. Tevens publiceerden we het 'koploperdocument' eind 2020 waarin we terugblikten en vooruitkeken op basis van onze pijlers klimaatadaptatie, biodiversiteit, energietransitie en circulariteit. Hierin kwamen de medewerkers zelf ook aan het woord over het onderwerp waarbij zij het meest betrokken zijn.. Ook werden diverse collega's actiever op LinkedIn, Facebook en Instagram

NMG in de media

De algemene doelstelling van de Natuur en Milieufederatie Groningen is dat zoveel mogelijk inwoners van Groningen kennis nemen van de standpunten, geïnspireerd worden en/of worden aangezet tot een duurzame gedragsverandering. Daarom toetsen wij onze externe aanwezigheid en zichtbaarheid in de media. Hieronder een getalsmatige vertaling van onze aanwezigheid in de media.

aantal (eigen) persberichten	14
aantal artikelen/items online/print/radio/tv	89

Bijeenkomsten

De omslag die we (noodgedwongen) hebben gemaakt in 2020 is de omslag naar digitale ontmoetingen. Hier door hebben toch nog in klein en groot verband onze visie en kennis kunnen delen.

Rol bij bijeenkomst	omschrijving	aantal bijeenkomsten	aantal deelnemers
(mede) organisator	lezing, excursie, event, workshop	84	2376
referent/spreker	Inhoudelijke bijdrage	42	3736

7. Juridische ondersteuning en procedures

Hoewel de NMG niet graag zaken via de juridische weg bepleit, voelen wij ons daartoe soms wel gedwongen. Wij doen dit aan de ene kant met een gezonde portie tegenzin, maar als het nodig is wel vanuit een sterke overtuiging.

Juridische ondersteuning

Ook in 2020 zijn uren voor juridische ondersteuning gereserveerd uit de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij. Dit om zeker te kunnen stellen dat geen enkele juridische ondersteuning wordt geboden vanuit de provinciale budgetsubsidie.

Wij verdelen onze juridische capaciteit over twee activiteiten:

- Leden van ons netwerk ondersteunen wij of adviseren wij over juridische vraagstukken.
- Wij voeren in specifieke gevallen, waar geen andere mogelijkheid meer is, juridische procedures

Procedures

Wij zijn in 2020 niet met nieuwe juridische procedures gestart.

In een lopende procedure over de Noord-West 380 kV hoogspanningsverbinding Eemshaven-Vierverlaten had de Raad van State in 2019 een tussenuitspraak gedaan: de minister kreeg een half jaar de tijd om een beter landschapsplan te maken. Wij vonden het in 2020 geleverde landschapsplan nog altijd te vaag, maar de Raad van State was het daar niet mee eens. Daarmee is deze procedure afgerond. De hoogspanningsverbinding wordt inmiddels aangelegd.

Juridische hulp

Ook in 2020 kregen wij weer veel juridische vragen van onze achterban en anderen. De meeste vragen waren snel telefonisch te beantwoorden, maar in een aantal zaken hebben wij ook inhoudelijk advies gegeven. De meeste telefonische vragen gingen over het kappen van bomen (kapvergunning, kappen in het broedseizoen). De meeste wat meer inhoudelijke zaken gingen over de uitbreiding van veehouderijen en het dempen van sloten.

De doelstelling van de NMG is om, door een vroege en positieve betrokkenheid bij beleidsprocessen, minder juridische activiteiten te ontplooiën. Deze opzet lijkt steeds beter te slagen. Het aantal uren dat de NMG aan juridische activiteiten heeft besteed op het totaal aan activiteiten is gering (circa 1 %).

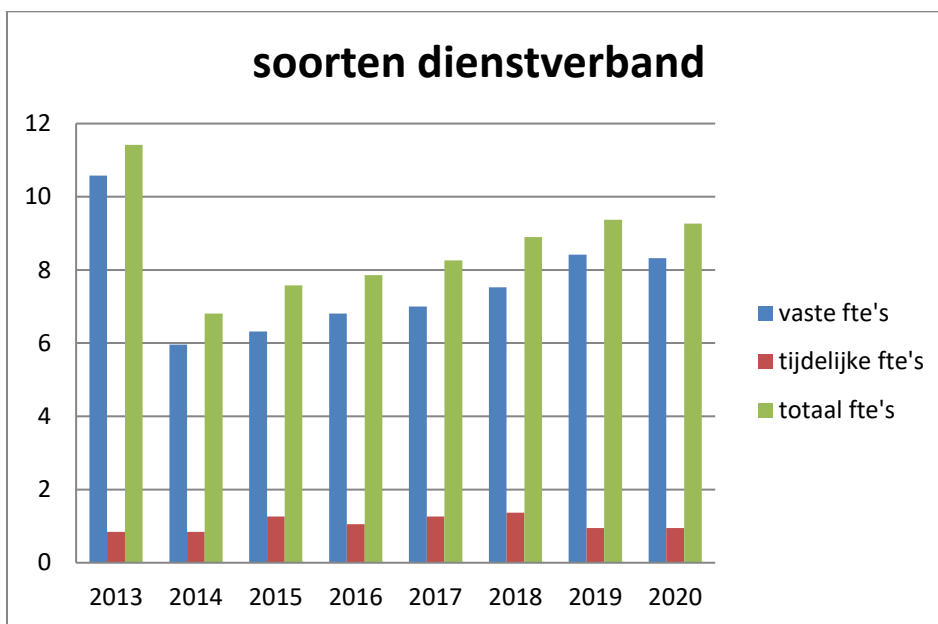
8. Ontwikkeling organisatie

8.1 Personeel

Samenstelling personeelsbestand

Per 31 december 2020 waren in totaal 11 personen in verschillende dienstverbanden werkzaam bij de Natuur en Milieufederatie Groningen (NMG):

dienst- verband	aantal personen	vrouwen	mannen	totaal aantal fte's	gemiddelde fte / persoon
vast	10	5	5	8,32	0,83
tijdelijk	1	1	0	0,95	0,95
totaal	11	6	5	9,27	0,84

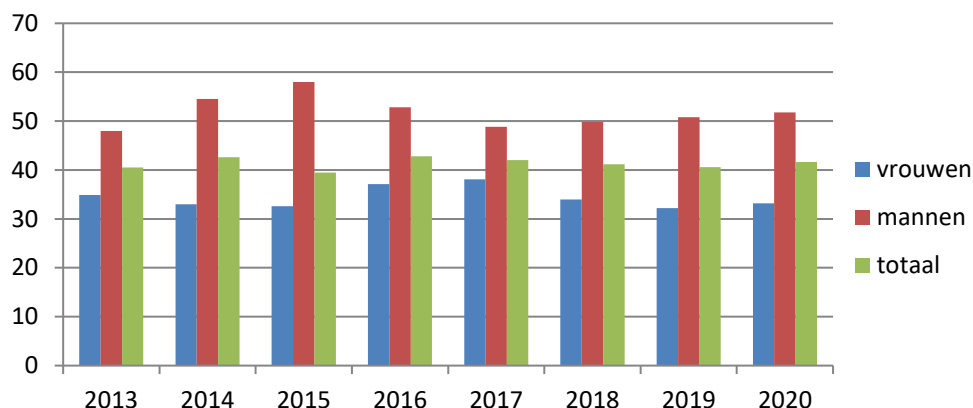

De leeftijdsopbouw van het personeelsbestand zag er per 31 december 2020 als volgt uit:

leeftijdsopbouw	vrouwen	mannen	totaal
21 t/m 30 jaar	2	0	2
31 t/m 40 jaar	3	2	5
41 t/m 50 jaar	1	0	1
51 t/m 60 jaar	0	1	1
61 t/m 68 jaar	0	2	2
gemiddelde leeftijd	33,2	51,8	41,6

Uit de vergelijking van bovenstaande gegevens met die van het voorgaande jaar blijkt dat het totaal aantal medewerkers gelijk is gebleven en dat de gemiddelde leeftijd precies een jaar hoger is (van 40,6 naar 41,6).

leeftijdsopbouw m/v

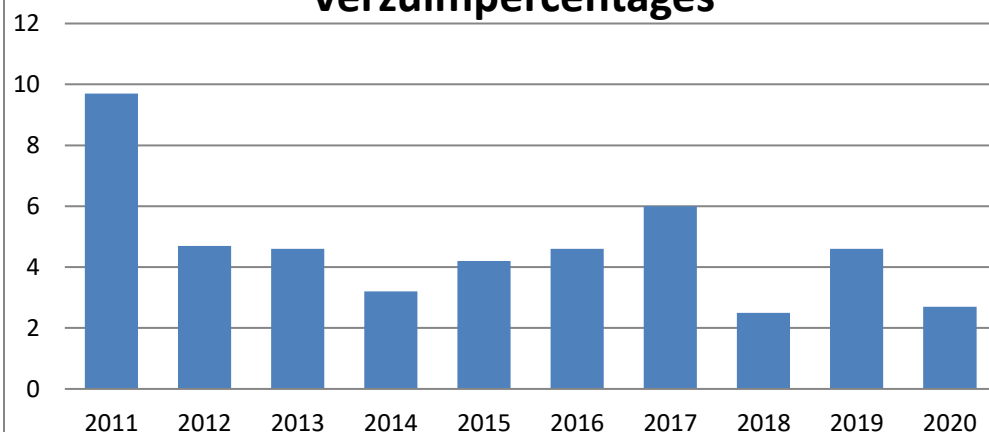

Het team bleef gelijk en het aantal dienstverbanden voor onbepaalde tijd bleef 10 en het aantal medewerkers met een tijdelijk dienstverband bleef 1.

Ziekteverzuim

De organisatie had in 2020 met 2,7% een fors lager verzuim dan in 2019 (4,6%).

Verzuimpercentages

8.2 Interne organisatie en administratie

De bedrijfsvoering en de interne administratie waren de afgelopen jaren al verbeterd. In 2020 zijn hiervan de vruchten geplukt.

Op basis van de nieuw projectadministratie en urenregistratieprogramma wordt goed en snel inzicht verkregen in de projectvoortgang.. Hierdoor is de individuele medewerker goed in staat de voortgang van de projecten waarvoor deze verantwoordelijk is te monitoren. Daarnaast verbetert hiermee de kwaliteit en actualiteit van de managementinformatie. Er zijn plannen om meer, betere en actuelere managementinformatie te kunnen verwerven. Als gevolg van de corona crisis is de implementatie hiervan uitgesteld. .

De corona crisis heeft ook een flinke impact gehad op het intern functioneren van de organisatie.

Vanaf maart 2020 hebben de medewerker grotendeels vanuit huis gewerkt. Gelukkig waren de ICT voorzieningen al eerder zodanig ingericht dat dit het thuiswerken niet in de weg stond..

Medewerkers zijn daarbij in staat gesteld hun thuiswerkplek te optimaliseren binnen de mogelijkheden die

hiervoor beschikbaar waren. Niet iedere medewerker was echter in staat vanuit huis optimaal te werken als gevolg van een specifieke thuissituatie of technische beperkingen (bijvoorbeeld slecht internet). Hiervoor zijn specifieke oplossingen gekozen.

De interne organisatie en afstemming kwam echter als gevolg van het thuiswerken onder druk te staan. Ook de informele interne en externe contacten waren beperkt. Dit had uiteindelijk ook wel zijn uitwerking bij de impact die we hebben gerealiseerd.

Het pand aan de Bankastraat 77 is in 2020 slechts zeer beperkt gebruikt. In 2021 zal er worden nagedacht of er – na de coronacrisis – een andere kantoor-thuiswerk verhouding moet worden gezocht en welke functie het kantoorpand hierin vervult.

8.3 Vrijwilligersbeleid

De Natuur en Milieufederatie Groningen (NMG) waardeert de inzet en betrokkenheid van vrijwilligers. Naast de aangesloten organisaties zijn in Groningen veel andere vrijwilligers en organisaties actief op het gebied van natuur en milieu. Ook met hen werkt de NMG samen. Het gaat hier bijvoorbeeld om groene waterschapsbestuurders, niet-aangesloten natuur- en milieuorganisaties, tijdelijke one-issuegroepen, en individuele burgers en bestuurders. De NMG zet zich in om ook dit netwerk te ondersteunen en uit te breiden.

Daarnaast maakt de NMG voor werkzaamheden op kantoor op ad-hoc basis incidenteel gebruik van vrijwilligers die daarvoor een vrijwilligersvergoeding en/of onkostenvergoeding krijgen. Deze vrijwilligers werken onder begeleiding van een vaste begeleider en vallen onder de aansprakelijkheidsverzekering die voor alle kantoormedewerkers geldt. Ook biedt de NMG sinds 2012 incidenteel werkervaringsplaatsen aan.

De NMG streeft ernaar de betrokkenheid van vrijwilligers in stand te houden en waar mogelijk te vergroten met inachtneming van het vastgestelde beleid en op voorwaarde dat de onafhankelijke positie van de NMG gewaarborgd blijft.

8.4 Governance

Het bestuursmodel met een directeur-bestuurder en een Raad van Toezicht (RvT) is sinds 2019 volledig uitwerkt. Er wordt gewerkt met een vaste jaaragenda en er is een vaste structuur in de samenwerking tussen bestuur en Raad van Toezicht. De RvT is belast met het toezicht op de algemene gang van zaken binnen de stichting, met het toezicht op het door de directeur-bestuurder gevoerde beleid en beheer en met het toezicht op het functioneren van de directeur-bestuurder. De Raad van Toezicht bestaat uit vijf personen.

8.5 Samenwerking met andere organisaties

Samenwerking is een begrip dat in de genen van de NMG zit. Het woord federatie is daar exemplarisch voor. Maar het gaat verder dan dat. Daar de NMG altijd al in een omgeving heeft moeten werken waar de middelen beperkt waren, wordt er al lange tijd met andere partijen in het domein overlegd en afgestemd.

Zo heeft de NMG al sinds vele jaren de volgende samenwerkingen met andere organisaties:

- Een inhoudelijke, operationele en gestructureerde samenwerking met Het Groninger Landschap, Landschapsbeheer Groningen, IVN, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Deze afstemming gaat schuil onder de naam MOT-partners.

Deze samenwerking is gericht op het afstemmen van beleid, verdelen van taken om dubbelingen te voorkomen en om als één partner op bepaalde dossiers met de Provincie Groningen samen te kunnen werken. Op de middellange termijn zijn er mogelijkheden voor gezamenlijke huisvesting. Dit wordt verder uitgewerkt.

- Een inhoudelijke, operationele en organisatorische samenwerking met de collega federaties in Noord-Nederland: Friese Milieufederatie en Natuur en Milieufederatie Drenthe.

Deze samenwerking is enerzijds gericht op het samen uitvoeren van projecten en het delen van kennis en ervaring. Daarnaast vindt er een uitwisseling van personeel plaats en worden gezamenlijk diensten voor de back-office ingekocht (zoals ICT-beheer, websitebeheer, vormgeving en accountancy).

- Binnen het Programma Energie Participatie werkt de NMG samen met aan de ene kant Vereniging Groninger Dorpen in het verbinden van buurten en dorpen aan gezamenlijke energie-initiatieven. Aan de andere kant werkt de NMG bij de uitvoering van het programma samen met GrEK (Groninger Energie Koepel) en Grunneger Power. De taken binnen het programma zijn over deze partijen verdeeld, maar naar buiten treden ze als een gezamenlijke entiteit op om de bewonersinitiatieven optimaal te kunnen ondersteunen.
- De twaalf provinciale natuur- en milieufederaties werken op landelijk niveau samen binnen het samenwerkingsverband de Natuur en Milieufederaties.

Binnen dit samenwerkingsverband worden thema's die overal in het land spelen in samenhang uitgewerkt. Ook vindt er benchmarking plaats en wordt op deze manier een vuist gemaakt richting Rijksoverheid en parlement.

Dit zijn de belangrijkste voorbeelden. Echter, er zijn meer voorbeelden van samenwerking die er op gericht is om de schaalvoordelen, inhoudelijke synergie en kennisdeling optimaal te benutten. Daarnaast blijft de NMG voortdurend met haar partners op zoek naar mogelijkheden voor verdere optimalisatie. De eenvoudige drijfveer is dat alle partijen te maken hebben met beperkte middelen en dat eenieder gedreven is om deze zo efficiënt mogelijk in te zetten.

8.6 Integriteit

Sinds 2019 is er voor alle medewerkers van de NMG een gedragscode van toepassing. Deze gedragscode beschrijft enerzijds wat er verstaan wordt onder 'goed werknemerschap' en anderzijds hoe er moet worden omgegaan met zaken als nevenfuncties, privé activiteiten, omgaan met geschenken, niet-integere zaken en grensoverschrijdend gedrag.

Ook heeft de NMG een vertrouwenspersoon aangesteld.

In 2020 zijn er bij de directie noch bij de vertrouwenspersoon meldingen gedaan van overschrijding van de gedragscode.

Op basis van de bevindingen in 2020 is er geen aanleiding om het beleid rondom integriteit te wijzigen.

8.7 CBF

Het CBF toetst elk jaar of een organisatie nog aan het CBF-Keur voldoet. De NMG voldeed dit jaar aan alle vereisten en is derhalve ook in 2020 Keurmerkhouders.

8.8 Overige gegevens

Statutaire naam:	Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen
Vestigingsplaats:	Groningen
Rechtsvorm:	Stichting
Doelstelling:	De stichting heeft tot doel het bevorderen van het behoud, het herstel, het optimaal beheer en de duurzame ontwikkeling van natuur, milieu en landschap, het stimuleren van het gebruik van duurzame energie en van andere passende maatregelen ter vermindering van de klimaatverandering in de provincie Groningen. De stichting stelt zich mede ten doel te bevorderen dat wettelijke regels op het gebied van omgevingsrecht, met name regels ter bescherming van natuur, milieu en landschap juist worden toegepast en worden nageleefd.

Directeur-bestuurder: Lobeek, dhr. J.W.

Samenstelling en rooster van aftreden Raad van Toezicht per 31-12-2020:

Aftreding		Toetreding
Veldkamp, dhr. H.R. (voorz.)	01-03-2019	maart 2023
Tomson, mw. C.A.	30-12-2016	december 2020
Gemert, dhr. W.J.T. van	20-06-2017	juni 2021
Waalkens, dhr. H.E.	20-06-2017	juni 2021
Haeren, mw. M.C.J. van	27-09-2017	september 2021

De Natuur en Milieufederatie Groningen kende in 2020 een directeur-bestuurder (Directie) en een Raad van Toezicht (RvT). De leden van de RvT worden door de RvT zelf benoemd, voor een periode van maximaal vier jaar. De RvT is belast met het toezicht op de algemene gang van zaken binnen de stichting, met het toezicht op het door de Directie gevoerde beleid en beheer en met het toezicht op het functioneren van de Directie. De RvT vergadert ten minste vier keer per jaar (in 2020 zes keer).

De Directie wordt benoemd door de RvT. De Directie is eindverantwoordelijke voor de dagelijkse leiding van de organisatie en de uitvoering van haar programma's en activiteiten en legt verantwoording af aan de RvT voor alle taken die in het directiestatuut aan haar zijn gedelegeerd.

Relevante nevenfuncties:

Raad van Toezicht

Veldkamp, dhr. H.R.

- programmadirecteur digitalisering, Topsector Energie
- projectaanjager adequate netten, Provincie Drenthe

Tomson, mw. C.A.

- medewerker in algemene dienst waterschap Noorderzijlvest
- mediator bij Accent Mediation

Gemert, dhr. W.J.T. van

- lid Raad van Advies Sameen

Waalkens, dhr. H.E.

- voorzitter Stichting Landschap Oldambt

Haeren, mw. M.C.J. van

- manager Ruimtelijke ontwikkeling en Beheer, gemeente Stadskanaal

Directeur-bestuurder

Lobeek, dhr. J.W.

niet-gerelateerd aan de NMG:

- Lid Raad van Toezicht VCOG
- Secretaris Adviescommissie Bedrijfsleven Groningen Bereikbaar
- Lid Raad van Advies A.G.S.R. Gyas

voortvloeiend uit functie bij NMG:

- Secretaris van Coöperatie VanOns U.A.
- Lid algemeen bestuur De Natuur en Milieufederaties

9. Financieel verslag

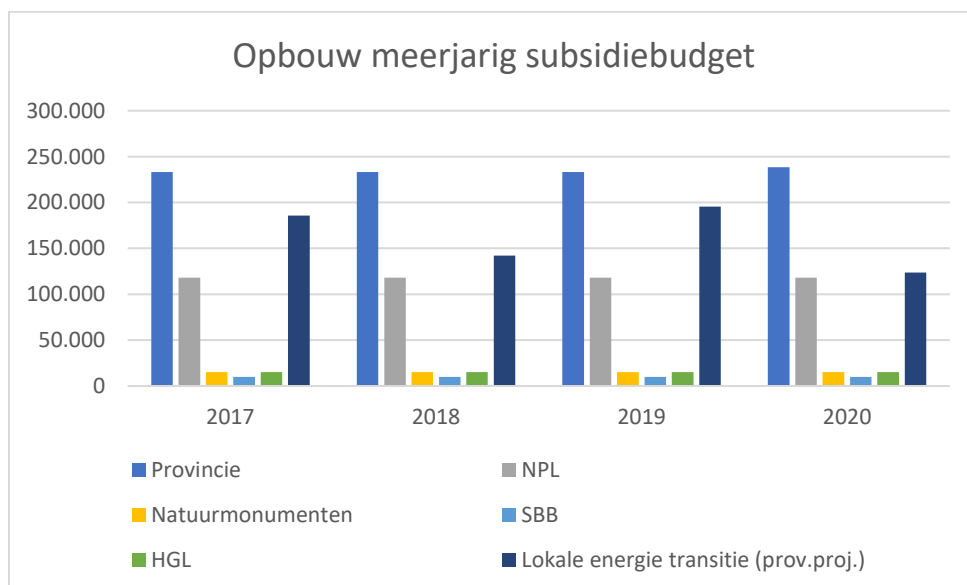
Disclaimer: deze cijfers zijn grotendeels gebaseerd op de Jaarrekening 2020 die apart wordt opgemaakt en gecontroleerd door een accountant. Mochten er onverhoopt per abuis verschillen zijn ontstaan tussen de cijfers hieronder en de cijfers in de Jaarrekening 2020, dan zijn de cijfers in de Jaarrekening 2020 leidend.

9.1 Financiën

Financieringsopbouw

Het aantal subsidiegevers dat op basis van een meerjarenafspraak jaarlijks een bedrag aan de NMG ter beschikking stelt, is in 2020 gelijk gebleven. De provinciale budgetsubsidie is iets hoger dan in 2019. Daarnaast loopt het meerjarige provinciale project Lokale energietransitie. De basisbijdrage van Het Groninger Landschap, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer is gelijk gebleven aan 2019, evenals het vrij besteedbare bedrag van de Nationale Postcode Loterij. Het meerjarige subsidiebudget was in 2020 (en ter vergelijking in de jaren 2017 t/m 2019) als volgt opgebouwd:

	2017	2018	2019	2020
Provincie	233.200	233.200	233.200	238.600
NPL	118.000	118.000	118.000	118.000
Natuurmonumenten	15.000	15.000	15.000	15.000
SBB	10.000	10.000	10.000	10.000
HGL	15.000	15.000	15.000	15.000
Lokale energietransitie (provinciaal project)	185.589	142.203	195.462	123.668
Totaal	576.789	533.403	586.662	520.268

Het meerjarige budget werd in 2020 aangevuld met € 363.591,- afkomstig van diverse projectsubsidies en dienstverlening. Subsidiebronnen waren onder meer: De Natuur en Milieufederaties (NMFs), Provincie Groningen, gemeente Groningen, NAM en NUON.

Afwijkingen en opzichte van de begroting

De afwijkingen ten opzichte van de begroting hadden allemaal hun oorzaak in de corona crisis:

- Leegloopen: hiervan was vooral in het voorjaar sprake. Dit kwam in eerste instantie door het tijdelijk stilleggen of uitstellen van werkzaamheden, maar de sluiting van de scholen en de kinderopvang leidde bij een aantal medewerkers ook tot een onwerkbaar situatie. Dit tijdelijk verlies aan omzet was echter minder dan de drempelwaarde van 20% waardoor de NMG niet in aanmerking kwam voor de NOW regeling. Dit verlies aan leegloop had een geschat negatief effect van € 13.000.
- Opnemen extra verlof: gegeven het feit dat medewerkers soms nog verlofgoeden van eerdere jaren hadden, is gestimuleerd om extra verlof op te nemen. Hiervan is beperkt gebruik gemaakt, maar dit had wel een positief effect op het resultaat van circa € 9.500.
- Gevolgen thuiswerken: omdat vanaf maart het thuiswerken de norm was binnen de NMG is er aanzienlijk minder aan reiskosten uitgegeven, circa € 12.000. Ook zijn als gevolg hiervan de kantoorkosten enkele duizenden euro's lager uitgevallen.
- Geen bijeenkomsten: het spreekt voor zich dat bijeenkomsten geen doorgang konden vinden vanaf maart 2020. Als gevolg hiervan is de post Overige organisatiekosten ruim €18.000 lager uitgevallen. Wel is besloten het deel van het budget dat bedoeld was voor een groot symposium in mei 2020 apart te zetten als een bestemmingsreserve om met dit budget in de tweede helft van 2021 alsnog een dergelijke bijeenkomst te kunnen houden.

Uiteindelijk is als gevolg hiervan het resultaat bescheiden positief uitgevallen.

Verhouding structurele en incidentele inkomsten

De Natuur en Milieufederatie Groningen streeft naar een verhouding tussen meerjarige subsidies en projectsubsidies van 2:1, omdat een te grote afhankelijkheid van incidentele subsidies ten koste kan gaan van de stabiliteit van de organisatie. In 2020 bedroeg de verhouding 3:2

Financiële afsluiting van het jaar

In 2020 werd voor de achttiende keer de jaarrekening opgesteld conform de eisen van het CBF. De Balans, de Staat van Baten en Lasten, en de Grondslagen uit de jaarrekening 2020 zijn in dit hoofdstuk integraal opgenomen (zie § 8.2, § 8.3 en § 8.4). Voor een toelichting op de bedragen in de Balans en de Staat van Baten en Lasten verwijzen we naar de jaarrekening 2020 van de NMG. De in 2020 gerealiseerde baten en lasten wijken soms behoorlijk af van de begroting. Dit komt doordat zich na de laatste begrotingswijziging altijd nog weer nieuwe kansen en ontwikkelingen voordoen, met name op het terrein van de projecten en de daarbij behorende subsidies. Het jaar 2020 is afgesloten met een positief resultaat van € 22.803,-. Hiervan is € 10.000,- toegevoegd aan de bestemmingsreserve grootschalige bijeenkomsten. De resterende € 12.803,- is toegevoegd aan de continuïteitsreserve.

Eigen vermogen

De Raad van Toezicht heeft in haar vergadering van 20 mei 2021 de jaarrekening goedgekeurd. Tevens is in die vergadering vastgesteld dat een deel van het positieve resultaat van 2020 wordt toegevoegd aan de continuïteitsreserves. Hiermee komen de continuïteitsreserves op het niveau van € 238.896,-. Dit niveau van de continuïteitsreserves is 26,85% van de jaarinkomsten (€ 889.745,-) en voldoet hiermee aan het door de Raad van Toezicht in het verleden bepaalde minimum van 20% van de jaarinkomsten. De NMG kent geen beleggingsbeleid. Het eigen vermogen is ondergebracht op een spaarrekening waaraan geen extra vermogensrisico's zijn verbonden.

9.2 Balans per 31 december 2020

Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen

Balans per 31 december 2020

	Ref.	31 december 2020		31 december 2019	
Activa		€	€	€	€
Vaste activa					
<i>Materiële vaste activa</i>	1				
In het kader van de doelstelling			3.439		5.073
Viottende activa					
<i>Vorderingen</i>	2				
Debiteuren		10.999		8.272	
Overige vorderingen en overlopende activa		<u>153.495</u>		<u>192.480</u>	
			164.495		200.732
<i>Liquide middelen</i>	3		364.678		418.210
			<u>532.612</u>		<u>624.015</u>

	Ref.	31 december 2020		31 december 2019	
Passiva		€	€	€	€
Reserves en fondsen	4				
<i>Reserves</i>					
Continuïteitsreserve		238.896		226.093	
Bestemmingsreserves		<u>63.485</u>		<u>53.485</u>	
			302.381		279.578
Voorzieningen	5				
Voorziening eigen risico ziekteverzuim		11.000		11.000	
Voorziening dubieuze debiteuren		<u>0</u>		<u>0</u>	
			11.000		11.000
Kortlopende schulden	6				
Crediteuren		45.661		32.108	
Nog te besteden subsidies		37.450		166.418	
Belastingen en premies sociale verzekeringen en pensioenen		33.393		27.649	
Overige schulden en overlopende passiva		<u>102.727</u>		<u>107.262</u>	
			219.231		333.437
			<u>532.612</u>		<u>624.015</u>

9.3 Staat van baten en lasten over 2020

Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen

Staat van baten en lasten over 2020

	Ref.	Rekening 2020	Begroting 2020	Rekening 2019
		€	€	€
Baten	7			
Geworven baten	7.1			
Particulieren		0	0	0
Bedrijven		123.688	22.655	207.386
Loterijorganisaties		0	0	0
Subsidies van overheden		250.852	238.600	322.793
Verbonden organisaties zonder winststreven		290.433	148.000	273.296
Andere organisaties zonder winststreven		10.000	10.000	10.000
Som van de geworven baten		683.953	419.255	813.475
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten e/o diensten	7.2	199.906	389.559	53.731
Overige baten	7.3	5.886	0	13.257
Som van de baten		889.745	808.814	880.463
Lasten				
Besteed aan doelstellingen	8			
Ecologie en Milieu		181.160		222.853
Klimaat en energie		513.985 *)		491.575
Duurzaam Leven		102.573		37.611
Thema's integraal		69.225		127.902
		866.943	808.150	879.941
*) Inclusive € 69.701 direct doorgegeven startsubsidies				
Wervingskosten		0	0	0
Kosten beheer en administratie 1)		0	0	0
Som van de lasten		866.943	808.150	879.941
Saldo voor financiële baten en lasten		22.802	664	522
Financiële baten en lasten	9	1	0	49
Saldo van baten en lasten		22.803	664	571
Resultaatbestemming				
Bestemmingsreserve grootschalige bijeenkomsten		10.000		
Continuïteitsreserve		12.803		
		22.803		

1) De provinciale milieufederaties hanteren voor het inzichtelijk maken van deze kosten een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie van de Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI). De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in de Toelichting bestedingen, (zie bijlage 1) maar worden in de staat van baten en lasten volledig toegerekend aan de doelstellingen.

9.4 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Informatie over de rechtspersoon

De Natuur en Milieufederatie Groningen heeft in 2019 samen met andere partijen de Coöperatie VanOns U.A. opgericht. In deze coöperatie werken we met vertegenwoordigers van lokale energie initiatieven samen, om op een professionele wijze een verantwoorde invulling van de lokale energietransitie te realiseren. Het is een coöperatie met een uitgesloten aansprakelijkheid voor de leden, dus voor de Natuur en Milieufederatie Groningen vloeien hier geen financiële risico's uit voort.

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn 650 Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij in de toelichting op de betreffende balanspost anders is vermeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd op verkrijgingprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. De materiële vaste activa worden aangewend in het kader van de doelstelling.

Vorderingen

De vorderingen zijn opgenomen tegen nominale waarde, voor zover noodzakelijk onder aftrek van een voorziening voor het risico van oninbaarheid. Deze voorziening wordt bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de stichting.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de aan het verslagjaar toegerekende baten en de bestedingen over het jaar. Baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten zijn slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar zijn in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Projectgelden betreffende nog niet afgeronde projecten, die aan het eind van het verslagjaar niet zijn besteed, worden opgenomen op de balans.

Pensioenen

De Natuur en Milieufederatie Groningen is sinds 1 januari 2007 aangesloten bij de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw. De Natuur en Milieufederatie Groningen heeft - mits de verschuldigde premies tijdig en volledig worden voldaan - geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een te lage dekkingsgraad bij de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Met betrekking tot de pensioenregeling zijn derhalve alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

9.5 Begroting 2021

	<u>Begroting 2021</u>
	€
Baten:	
Basissubsidie Provincie Groningen	244.100
Terrein Beherende Organisaties (TBO's)	45.000
Projectsubsidies en opdrachten	430.000
Nationale Postcode Loterij (NPL)	118.000
Som der baten	<u>837.100</u>
Lasten:	
Personeelskosten	710.400
Uitbesteed werk	
Publiciteit en communicatie	15.000
Huisvestingskosten	27.700
Kantoor- en bestuurskosten	62.250
Afschrijvingen	1.750
Specifieke projectkosten	
Onvoorzien	<u>20.000</u>
Som der lasten	<u>837.100</u>
Begroot resultaat	<u><u>0</u></u>

Begroting lasten 2021 naar doelstellingen

Uitvoeringskosten ter zake van:	
Ecologie en Milieu	190.500
Klimaat en Energie	352.500
Duurzaam Leven	142.500
Thema's NMFG Integraal	151.600
	<u>837.100</u>

9.6 Beleid bezoldiging directeur-bestuurder

De Raad van Toezicht van de Natuur en Milieufederatie Groningen heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in 2020.

De Natuur en Milieufederatie Groningen handelt bij de bezoldiging van de directeur-bestuurder conform de Regeling Beloning directeuren van goededoelenorganisaties. In deze regeling wordt de waardering van directiefuncties gereguleerd aan de hand van een puntensysteem, de Basis Score voor Directiefuncties (BSD-punten). Deze BSD-punten worden toegekend op basis van enkele kwantitatieve en kwalitatieve kenmerken van de goededoelenorganisatie, onderverdeeld in drie hoofdcriteria: de omvang, de complexiteit en de organisatorische context. Tot slot speelt het directiemodel een rol.

De berekening van de BSD-punten voor de Natuur en Milieufederatie Groningen is als volgt:

Criterium OMVANG				Score	
Directe besteding aan de doelstellingen	€	800.000		80	BSD-punten
Beheer van reserves en fondsen				5	
Aantal medewerkers en vrijwilligers	fte	10		35	BSD-punten
Subtotaal				120	
Criterium ORGANISATORISCHE CONTEXT					
Aansturing door koepelorganisatie				65	BSD-punten
Toezicht op directie				80	BSD-punten
Subtotaal				145	
Criterium COMPLEXITEIT					
Diversiteit portfolio en activiteiten				90	BSD-punten
Subtotaal				90	
Directiemodel: ENKELVOUDIGE DIRECTEUR				Totaalscore 355	BSD-punten

De regeling geeft aan de hand van deze BSD-score een maximumnorm voor het jaarinkomen. Bij de BSD-score van 341-370 punten geldt een maximaal jaarinkomen van € 100.527,- voor 1fte /12 maanden. Het voor de toetsing aan het geldende maximum relevante werkelijke jaarinkomen van de directie bedroeg in 2020 € 79.975,- voor J.W. Lobeek (1 fte/12 maanden). Deze beloning bleef binnen het geldende maximum.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingsen, de werkgeversbijdrage pensioen, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn bleven met een bedrag van € 94.700,- binnen het in de regeling opgenomen maximum bedrag van € 209.000,- per jaar.

De belaste vergoedingen/bijtellingsen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in de jaarrekening toegelicht in de Staat van Baten en Lasten.

Al 25 jaar steun van de Postcode Loterij

De samenwerking met de Natuur en Milieufederaties en de Nationale Postcode Loterij wordt ook de komende vijf jaar verlengd. Sinds 1996 ontvangen de Natuur en Milieufederaties een bijdrage om te werken aan een mooi en duurzaam Nederland. In 2020 is de samenwerking geëvalueerd en is besloten om deze voort te zetten.

Annie van der Pas, netwerkdirecteur van de Natuur en Milieufederaties, is verheugd over de voortgezette samenwerking: *'Dankzij de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij is het voor de Natuur en Milieufederaties mogelijk om in héél het land een impact te creëren en zo te werken aan een mooier en duurzamer Nederland. De bijdrage van de Loterij is voor ons al jarenlang een fundament voor de realisatie van vele mooie projecten. Het is fantastisch dat we op deze manier in heel Nederland het verschil kunnen maken.'*

De Nationale Postcode Loterij is in 1989 opgericht om goede doelen te steunen. Dankzij de deelnemers van de Postcode Loterij is er sinds de oprichting van de Loterij ruim 6,2 miljard euro aan mens en natuur gegeven. Wij ontvangen dit jaar opnieuw een vaste bijdrage van 2,25 miljoen euro van de Postcode Loterij: een aanzienlijk bedrag waar wij ontzettend blij mee zijn.

